

Izhaja vsaki dan.

Tudi ob nedeljah in praznikih ob 5. uri, ob ponedeljkih ob 9. uri zjutraj.

Posamične številke se prodajajo po 3 novč. (6 stotink) v mnogih tobakarnah v Trstu in okolici, Ljubljani, Gorici, Celju, Kranju, Mariboru, Celovcu, Idriji, St. Petru, Sežani, Nabrežini, Novemestu itd.

Oglase in naročbe sprejema uprava lista „Edinost“, ulica Giorgio Galatti št. 18. — Uradne ure so od 2. pop. do 5. zvečer. — Cene oglaševanja 16 st. na vrsto petič; poslanice, osmrtice, javne zahvale in domači oglasi po pogodbi.

TELEFON šte. 1157.

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

Naročnina znaša

za vse leto 24 K., pol leta 12 K., 3 mesece 6 K. — Na naročbe brez dopolne naročnine se uprava ne ozira. Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Nefrankovana pisma se ne sprejemajo in rokopiši se ne vračajo. Naročnino, oglaševanje in reklamacije je pošiljati na upravo lista.

UREDNIŠTVO: ul. Giorgio Galatti 18. (Narodni dom.) Izdajatelj in odgovorni urednik ŠTEFAN GODINA. Lastnik konsorcijski list „Edinost“. — Natisnila tiskarna konsorcijski list „Edinost“ v Trstu, ulica Giorgio Galatti št. 18.

Ptošno-hranilnični račun št. 652.841.

Vojna na skrajnem Vzhodu.

(Brzjavne vesti).

Japonci se umikajo proti jugu reke Šaho.

PETROGRAD 13. »Petr. brz. agent.« poročja iz Sahetuna od 11. t. m.: Izvestja dobrovoljcev so dokazala, da so se Japonci na mnogih mestih umaknili iz svojih starih utrdb, najbrž se Japonci umikajo v kraje južno od reke Šaho. Bojevanje se omejuje sedaj na obstreljevanje utrdb.

Tretja eskadra.

LIBAVA 13. (Petr. brz. agentura.) Tukaj se pričakuje danes generalni admiral veliki knez Aleksej. Eskadra je dobila povelje, naj bo pripravljena, da danes odpluje.

General Kaulbars — poveljnik druge armade.

SAHETUN 13. General Kaulbars je prevzel poveljstvo druge armade, načelnik štaba ostane general Ruski.

Poročilo generala Kuropatkina.

PETROGRAD 13. General Kuropatkin je včeraj brzjavil: Danes zjutraj ob 4. uri je oddelek japonskega konjeničstva močan 360 mož napadel most pri Sengsetongu ter je porušil železniško železo 15 sašinov (1 sašin, ruska mera, — 2 metra 13 cm) na daleč. Kmalu je bil promet na železnici zopet vzpostavljen. Dne 11. t. m. je japonska pehota napadla Tutsututse, toda bila je odbita. Istega dne je sovražnik obstreljeval Putilov grič in kraj Šhejjan z oblegovalnimi topovi. En častnik je bil ubit več pa ranjenih. Po verodostojnih poročilih smo od 25. do 29. januarja zjeli 222 nepoškodovanih in 122 ranjenih Japoncev.

Dogodki v Rusiji.

Prepovedane zadušnice v Atenah.

ATENE 13. Vlada je prepovedala za žrive petrograjskih nemirov služiti zadušnice, katero misel sta sprožila dva časopisa.

Iz Lodza.

PETROGRAD 13. Na pokopališču v Lodzu je bilo pokopanih nad 144 oseb, ki so povodov zadnjih nemirov izgubile življenje. 200 ranjenecv se nahaja v bolnišnicah.

Fran Kossuth v avdijenci pri cesarju.

DUNAJ 13. Fran Kossuth, predsednik neodvisne stranke je bil včeraj ob 11. uri predpoludne vsprejet od cesarja v avdijenci, kjer je razvijal program, ki ga je združena opozicija postavila v svrhu rešitve ogrske krize. Avdijenca je trajala trideset ur. Kossutha je vsprejel krilni pobočnik ter ga povedel v pisarno cesarjevo. Ko je Kossuth vstopil, je cesar vstal od svoje pisalne mize ter mu šel nekoliko korakov nasproti, ga v madjarskem jeziku pozdravil ter mu rekel,

naj sede. V hotelu je Kossuth vsprejel zastopnike dunajskega, ogrskega in inozemskega novinarstva. Iz avil je, da na more iz razlogov naravnega takta ničesar priobčiti o vsebini pogovora med cesarjem in njim. Opisal je le zunanjosti avdijence na že omenjeni način. Tekom popoldne je Kossuth vsprejel sedem ogrskih politikov, ki so došli z njim na Dunaj, med njimi grofa Gazo Andrássy-ja, bratrance grofa Julija Andrássy-ja. Popoldne ob 5. uri se je Fran Kossuth vrnil v Budimpešto.

Iz okolice Kossuthove se glede vsebine poročja, da je cesar z veliko pozornostjo poslušal program, ki ga je Kossuth razvijal ter ponovno želel tekom razgovora natančneje pojasniti. Čeravno se cesar ni določno izjavil o posameznih točkah programa, je vendar Kossuth dobil utis, da ne nahaja glavno vprašanje glede gospodarske ločitve obeh državnih polovic nepremagljivega odpora, dočim obstoji glede armadnega vprašanja neomajna volja, da se ohrani skupnost.

DUNAJ 13. Državni poslanec in glavni urednik glasila neodvisne stranke »Budapest«, Moric Szalmácsi, ki se je pripeljal na Dunaj s Kossuthom in kateremu je bila prilika, da se je več časa z njim razgovarjal, je na temeljnih utisov, ki jih je dobil od Kossuthove avdijence, priobčil v svojem glasilu članek, v katerem pravi, da je odkritosrčnost in lojaliteta Kossuthovega nastopa napravila na vladarja dober utis. Vkladar ne bo željam Ogrske glede samostojnega carinskega okrožja in glede volilne reforme nasprotoval, toda možno je, da bo cesar glede armade ostal na dosedanjem svojem stališču. Neodvisna stranka ne bo še zamogla svojega programa popolnoma izvršiti, ali avdijenca je pokazala milostno dobovoljnost vladarjevo nasproti Kossuthu in nado v boljše bodočnost.

Izvajanja Szalmácsi-jeva so doslej še edini podatki o Kossuthovi avdijenci.

Brzjavne vesti.

† Sartori Montecroce.

DUNAJ 13. Tukaj je umrl dekan bivše italijanske juridične fakultete dr. Julij vit z Sartori-Montecroce v 42. letu svoje starosti. Pokojnik je bil doma iz južne Tirolske. Ko se je otvorila v Inomestu juridična fakulteta, je bil izvoljen dekanom. Dogodki meseca novembra so povzročili prerano smrt.

Parlamentarno.

PRAGA 13. »Narodny listi« so priobčili vest, da bo v torkovi seji državne zbornice poleg posl. Praška, Skupna in dra. Kramářa govoril tudi minist. rak. pred. dr. Gautsch. Po proračunski debati se bo, kakor nadalje poročja omenjeni list, vršilo drugo čitanje predloge o rekrutnem kontingentu in refundaciji, nakar sledi prvo čitanje obrtne novele.

oprijemši se naslonila. Čete so pohitele naprej. Mladi Nikola Gorjanski je priletel od očeta in zaklical:

— Stojte! Vojaki naprej! Forgač se bje. Izdajstvo! Zaseda! Naprej! M-či ple mičev so izleteli iz nožnice. Marija, tresoča se, se je stisnila v kot. Jelisava je privzdignila roko nad glavo, da bi videla, kaj je. Da, Forgač se bje. Iz ovinka zadnjega brega se je usula na konjih gruča kričaje:

— Smrt ubijaju!

Nad četo se je majala bela zastava, omadeževana krvjo, pas Karla Dračkega. Pred četo je bil ban Ivaniš, mabeje z buzdovancem.

Kakor vihar so se zaleteli konjeniki Forgaču v bok. Ali hitro je obrnil čelo proti njim. Sedaj so se pomešali ljudje, človek do človeka, konj na konja. Kakor grom so padli buzdovanci na Forgačeve, ali on se ni udal. Ljudje so vršili, kopita so kopala, sablje so mahale. Tu je zletel človek, tam padel konj; prah se je pomešaval s krvjo, ščit je udarjal ob ščit. Stjepko je stal na bregu, švrtaje pritegnil ščit, močnejše et skal meč. Rad bi v boj, ali ne sme.

Baron Hein pri papežu.

RIM 13. Papež je danes vsprejel v avdijenci kranjskega deželnega predsednika, barona Heina.

Ožja volitev na Ogrskem.

PANČOVA 13. Na ožji volitvi med liberalcem baronom Ernstom Danielom in Srbom Slavkom Miletčem je bil izvoljen državnim poslancem baron Daniel z večino 321 glasov.

Nemški pomorski atašé Rampold.

BEROLIN 13. Pomorski kapitan Rampold je bil imenovan pomorskim atašéem na nemških poslanstvih v Rimu in Danaju s sedežem v Rimu.

Bolgarski knez Ferdinand.

BEROLIN 13. Bolgarski knez Ferdinand je včeraj predpoludne odpotoval v Meklenburg. Od tamkaj se povrne zopet v Berlin.

Štrajk ob Ruri ponehuje.

ESSEN ob RURI 13. Delavci pribajajo polagoma zopet na delo.

Socijalistične demonstracije.

TOULON 13. Socijalistične zveze so sinoči hodile po mestnih ulicah ter so priredile demonstracije proti ruskemu carju. Izlasti so se socijalisti zbirali pred ruskim konzulatom; pozneje se so podali proti pristanišču, kjer so protestirali proti odhodu čet v francosko Indo Kitajsko.

Mraz v Ameriki.

KANSAS CITY 13. V zapadnih in južnozapadnih državah vlada silen mraz. Živina zelo trpi. Bati se je za indijanska plemena v indijanskih teritorijah, ki so proti mrazu zelo občutljivi.

Rodoljubni nasveti Notranjem.

Dr. Henrik Tuma priobčuje v »Notranjem« pod tem naslovom članek, v katerem opozarja na ugodni gospodarski položaj Notranjske, ki ga ima glede Trsta in na gospodarsko zamenjenost okrajev.

Svoj čas se je izvažalo iz postojanskega okraja — piše — na tisoče vozov sena, namesto, da bi se redilo doma mesno in mlečno žvino, ki ima v Trstu prav izbornen trg. Slavnemu uredništvu bo gotovo znano, da primanjkuje v planinskih krajih Avstrije prav občutno klavne živine, in da so lansko leto trgovci iz Moravskega in Nemčije kupili skoraj vso živino na sejnih v Sežani in Divači.

Ako bi se gospodarsko društvo v Postojni zavzelo za organiziranje živinoreje v tem zmislu, da bi se redila klavna živina za Trst, plemenska živina za izvoz, in to tako, da bi se dalo vsaj organizaciji nekaj trgovski in industrijski zasluga, bi gotovo Notranjska vspevala. Maliti je treba na to

Sedaj je letela Forgaču pomč. Naprej! Udri! je kričal mladi kapetan na konju, dvigaje sabljo. Bil je — Pavel Gorjanski, stričevič Nikole. Naprej! Udri! so kričali vojaki pešci, konjeniki, ki so se v kupu valili proti bregu.

— Naprej! Živela Marija! je kričal leteti kapitan.

— Smrt Gorjanskemu! Sipaj! je zagrmel Stjepko z brega.

Z žvižgal je in zazvenelo je skozi zrak. Dež strelce iz šume je pozdravil pomoč. Pavel zadet, sablja mu pada, razširja roki, konj se vpenja in — Pavel pade z njega. Pušica ga je zadela v srce. Vojaki so obstali za hip, se zapodili naprej, in zopet so se spale pušice. Niso mogli, obnemogli so. A Forgač se bje kakor lev. Sem in tja je mahala njegova sablja kakor strela, sekala, zasedala, rušila. Sedaj kakor da se imajo Ivaniševi umikati. Ali Ivanišev vranec se ne umika, sili v najgošči klopec, desnica si z buzdovancem dela pot.

— Ha! je vkleknul ban, tu si ubijalec! Brani se! je vspodbol konja in se zaletel na

tembolj, ker les redi le nekoliko večjih tvrdk in Notranjska nima dovolj gozdov, da bi se držali le tega vira zemeljske kulture. Ako se število živine pomnoži, se izboljšajo senožeti, in možno bo v najkrajšem času tudi uvesti drugo kulturno polje, tako, da bo glavni pridelek krma za živino in se ne dvomno da združiti z rejo govedine tudi reja prašičev, ki se v nekaterih krajih v Ameriki in na Irskem vrši popolnoma po industrijskem sistemu.

Opozoril bi poleg tega še na eno panogo narodnega gospodarstva, ki bi prijal Notranjski; in to je izdelovanje stolov. Notranjska, posebno v ilirsko-bistrskem okraju, ima silno veliko gradiva za to. Primorske občine Foglian in Mariano pa kažejo, kako dobičkonosna je ta domača industrija. Statistični podatki teh občin kažejo, da se je mežda moškega delavca vsled razširjenja domače stolarske obrti skoraj četverkratila, da se je užitek na meso, vino in pivo potrojila in da je prebivalstvo vseh občin znatno naraslo. Iz poročila tukajšnje (goriške) obrtne zbornice sledi, da je eksport stolov v Orient jako odprt t. j. da se odda toliko izdelkov, kolikor se jih sploh more proizvesti. Konzulati, posebno v Mali Aziji in v Egiptu, grede odjemalcem na roke in dotična stolarska podjetja si je pridobila s podporo vlade tudi tekoče račune pri bankah, ki posredujejo na spečevanju blaga. Obenem imata imenovani občini vsaka svojo šolo in sicer v Marianu državno šolo za lesne izdelke, v Fogliani pa košarske šole. Po isti poti bi si znala tudi Postojna pridobiti državno obrtno šolo, katero skrajno potrebuje za razcvit male obrti, posebno lesne obrti na Notranjskem.

Spravita ta moje misli v sklad ter objavite jih v Vašem listu kakor izraz iskrene želje od moje strani, da se Notranjska v najkrajšem času razvije tako, kakor jej gre po zemljepisni legi in po sičnosti in razumnosti prebivalcev.

Rusko-japonska vojna.

Trst, 13. februarja 1905.

Položaj v Mandžuriji.

(Dopis iz strokovnjakaškega peresa.)

Položaj na bojišču je na sploh nespremenjen. Ali neprestane male praske med sprednjimi stražami dokazujejo, da ofenzivno delovanje Rusov nadaljuje — vzlic mrazu 25 stopinj — vsaj v mali meri. To delovanje je dokazano tudi po današnjem oficijelnem poročilu Oyame, kjer govori o obstreljevanju njegove pozicije na levem (zahodnem) krilu, na reki Hunho, po Rusih s topovi velikega kalibra, z oblegovalnimi topovi. Po navzečnosti takih topov je soditi, da so tam navzoče velike mase ruske vojske in pa da je ista zadobila neko bojovno stal-

Forgača. Ivan je zamahnil, Forgač je zasukal konja, priklonil ščit, vzdignil meč. Sedaj je hotel zasekati. Iskreči se je odkresnil meč od banovega ščita. Ban se je zaobrnil kakor strela, buzdovancem je padel na Forgačeva ledja ter ga zrušil na tla. Zopet se je dvigal in grabil po meču, ali v hipu se je trikrat zasukala banova sablja, Forgačeva glava je odletela, a krvavo truplo se je zvalilo v prah. Ban je udaril z nova. Kakor lesene trake valed strele so se Forgačevi ljudje razleteli po polju. Sedaj so se umikali. Beže, beže — nazaj. Kakor voda, ki je udarila nazaj v breg, so padali na druge svoje, gazeči in bjiči lastne ljudi. Vojaka se je zmotala v besen klopec. Pešci so trgali konjenike, konjeniki so tolkli pešce. Stojte! Stojte! je grmel visoko med vrmi palatin ter mahal z mečem lastno četo.

Za hip so se zaustavili. Ali čuj! To je krik iz ženskega grla. Da, ženske so kričale in klicale na pomoč. Za hrbtom je priklonil kakor veter črna četa ranskega priorja, temni križarji.

(Pride še.)

PODLISTEK.

128

Prokletstvo.

Zgodovinski roman Avgusta Šenoe. — Nadaljeval in dovršil I. E. Tomić.

Prevel M. O.-Č.

Konjeniki so šli dalje nenadlegovani in skoro so se imeli odmakniti od grčev v ravan. Že je dospela glavna četa blizu k bregovom. Voz se je nekako zaustavljaj, pot je bila grda. Sedaj se je videlo jasno. Na vozu sta sedeli Marija in Jelisava. Nekoliko oddaljeno je jhsal Gorjanski, a poleg njega sina mu Nikola in svečenik Ivan.

Sedaj je spoznal Stjepko mnogonjih. Tu je mladič Miki Prodanič Ahacijev sin, ljuti Stjepan Korog od M-čve. Ali še več jih je bilo vitezov, ki jih ni spoznal. Palatin se je primaknil k vozu ter pokazal s prstom proti gorjanskim dvorom. Ali v hipu ga je pretresel krik, privzdignil je glavo, poletel naprej. Gruča se je splašila, ustavila. Jelisava se je privzdignila v vozu in pogledala naprej.

— Kaj je? je zakričala kraljica mati,

nost. To se pravi: ruske pozicije se nimajo bati neprijetnih iznenadej, ravno radi svoje moči, s katero morejo odbijati sovražne nake. Da pa se sedaj z nobene strani ne more razvijati posebno ofenzivno delovanje, to je glavnem pripisovati hudemu mrazu. Posebno pa ovira ta strogi mraz (24°!) delovanje velikih kavalerijskih mas. Tu je vzrok sedajšnji pavzi, da se iste od ofenzive (25. m. m.) sem ne morejo uveljavljati v velikih merah. Vrh tega vlada v južni Mandžuriji ob tem času sploh pomanjkanje na krmi, k čemur se pridružuje še okolnost težkega transportiranja in dovažanja iste ob takem ostrem in negodnem vremenu. Tam, kamor prihajajo, ne nahajajo nikake krme, a dovažanje je, kakor že rečeno silno težavno. Čim pa mraz nekoliko odneha in nastopi mileje vreme, se bo kavalerija takoj začela uveljavljati v prostorih (označenih že v tem listu) proti železnici Inkav Ljaojang, slično kakor svojedobno oddelek Mščenko na pohodu proti rešeni železnici. Na vsaki način je ruska kavalerija na desnem krilu (25—30 tisoč mož) sedaj koncentrirana nekako pri Betsia in v pričakujočem vedenju. Ia v tej lastnosti služi tudi kakor obramba zapadnega boka. Od tu so gotovo izhajala tudi podjetja ruskih patrulj južno od Ljaojansa, razdirajočih železnice.

Sedanje dozdevno mirovanje ruskih operacij v velikem — radi velikega mraza — pa ne ovira Rusov v zbiranje sil, ker jim je sedaj res na razpolago rokada poljska železnica, ki vodi do desnega ruskega krila, če gar center je Šantan na reki Hunho. Ker je torej japonska vojska (Oku) obkoljena z znanimi ruski četami desnega krila (okoli 180.000 mož—94° d. vizije mej temi kakih 25000—30000 jezdecev) in ker se japoniki protiofenzivi ni posrečilo, da bi natak potisnili zavito rusko desno krilo: je vnapreč to likih močij v najbližji bližini (povprečno 1 dnevni marš) in za hrbitv Japoncev položaj japonske armade jako kritičen. Verjetna je torej današnja vest ruske brzojavne agenture, da so se Japonci začeli umikati južno od reke Šaho. Verjetnost te vesti je tem večja, ker je japonska pozicija na Šaho valed daleč naprej potisnena položaja ruskega desnega krila preveč eksponirana in v največji nevarnosti. Iz rečenih vzrokov je bil Oku prisiljen koncentrirati glavne svoje rezerve veliko bolj na jug (Sandepe-Labotaj). Posledica temu je, da so ostale njegove sprednje čete na Šahu izolirane in se morajo sedaj bližati glavni rezervi, torej tudi umikati južno. Temu pa bo zopet posledica ta, da se bo to umikanje prenašalo od zahoda proti vzhodu, torej na drugi dve japonski armadi: Nodzu in Kuroki. Tako se bo počasi drobila japonska fronta od severo-zapada proti jugovzhodu.

Momentanni ruski položaj na desnem krilu se seveda tudi sedaj, vzde mrazu, utrja za vse eventualnosti, da se trajno zagotovi proti vsakim morebitnim protizpadom sovražnika. Specijalno pri Šantanu, Mamikaju in Betsia utegajo sedaj že navstajati velike utrdbe v zagotovljenju prehoda preko reke ob vsaki potrebi: v varstvo vsakovrstnih operacij preko reke Hunho, ko se začne tajati l.d. Istočasno se gotovo že pripravljajo brodi, ali pa se pozneje položijo mostovi pod varstvom rečenih utrdbe. Tako ne bodo čete izpostavljene nesrečnim slučajem v dobi tajanja ledu. Te utrdbe (po nemški »brückenköpfe«) bodo imele v dobi tajanja ledu veliko taktično in strateško važnost, ker bodo mogli iz njih Rusi ali izpadati proti sovražniku, ali pa se zopet umikati v iste. Jasno mora biti tudi nevojska, da take utrdbe vežejo na se velike sile sovražnika, ker ta poslednji ni nikoli gotov pred eventualnimi izpadi.

Namen sedaj začete ruske ofenzive na desnem krilu je torej v glavnem ta, da si zasnujejo gori opisane utrdbe ter tako zagotove črto ob reki Hunho tudi za pozneje, ko ista ne bo več pokrita z ledom. To je najmanjši rezultat, po katerem morajo Rusi stremeti se sedanjo ofenzivo. — Tako si moremo tolmčiti vsa japonska poročila o prizadevanju Rusov z gradnjo utrdbe ob črti reke Hunho.

In teh okoliščinah je razvidno, da je sposobnost manevriranja Oyame jako omejena, ker je njegova glavna sila v trikotu Betsia, postaja Šaho in Bensihi in mora njegova rezervna ostajati v centru trikota, da je pripravljena za pomoč na katero koli stran trikota.

Takov položaj pa je militarično zelo neprijeten, ker sili v pasivnost in prepušča

sovražniku inicijative. Poskusi pa za prodre nje s silo na to ali obo stran, pa so zelo nevarni in težki in se nehujejo navadno z neuspehom.

Iz pisma nekega ruskega častnika o Kuropatkinu.

»Varšavski Dnevnik« je priobčil izvadek iz pisma nekega ruskega častnika mandžurske armade. Tu piše o Kuropatkinu: »Kuropatkin je naravnost genij. Do najmanje podrobnosti je preskribljeno za vse. Ne verujte, ako boste čuli, da trpi armada pomanjkanje. Vsega je v obilici in Kuropatkin se ne straši nobenega sredstva, da zadovoljuje častnike in možstvo. Strategičnih vspehov armade re omenjam. O tem imam lastno prepričanje in tega nečem usiljevati nobenemu. Le to pravim, da vse, kar se je izvršilo — ni tako slabo, kakor se utegne dozdevati mnogim v Rusiji.

Štabni zdravnik o vojni.

»Finlandskaja Gazeta« je objavila v izvadku pismo, ki ga je neki štabni častnik poslal svojemu znanecu.

Mej drugimi piše: »Že tri mesece smo vedno na istem mestu. V takem mrazu je pa tudi težavno prodirati naprej, čeravno ima možstvo kožuhe in deloma tudi obuvale iz kožuhovalne. Mi bivamo v podzemskih kočah (zemljanke). Hrana je dobra. Slabo je le glede kuriva in krme. Dežela nima gozdov in travnikov in zato primanjkuje obojega. Ne moremo se pritoževati, da nam česa manjka. Le semtertje se nam toži po domovini, rodbini in prijateljih. Bolnikov ni več nego v mirovnihi časih. Večih vojnih akcij ni bilo že dolgo časa. Vrše se le praske ohotnikov, ki so še precej predrzni. Vsi se nadejamo, da bomo napredovali z sijajnim vspehom«.

Japonski socialisti o vojni

Japonski socialistični list »Kotoku«, ki izhaja v San Francisco v Severni Ameriki, zatrjuje, da je bil japonski narod v početku res navdušen za vojno; a ko je zapazil usodne posledice, je spremenil svoje mišljenje. Danes se vidi v Japonski veliko nazadovanje. Tamkaj je predelov, kjer je zavladala taka beda, da ne morejo ljudje živeti. Samoubojstva in zločinski dogodki rastejo dan na dan. Vojski fond se je podvojil s krvjo prebivalstva. Oblastnijske so hodile od hiše do hiše in nagovarjale ljudi, da podpisajo gotovo svoto v vojne svrhe. Kdor ni podpisal, tega so proglasili izdajco. Neki delavec blizu Tokija je bil od oblastnijske pisiljen, da podpiše svoto od 200 jenov, a ker jih siromak ni mogel dobiti, od nikod, jih je — ukral. Radi tega je bil aretovan ter izročen sodišču.

Državnim poslancem v parlamentu so bile vezane roke. Vlada je tako silno pritakala nanje, da ni bilo dopušteno svobodno razpravljati o državnih potrebah. Zbornica je brez vsake debate v celoti vsprejela vladino predlogo, da se siromašnemu narodu naloži 60 milijonov jenov novega vojnega davka. Časopisi niso smeli pisati ni besedice. Besede: revolucija, demokracija, organizacija, štrajk so dobile kriminalen značaj. Japonski list izvršuje svoj članek nastopno: Vojna je japonski narod potisnila za sto let nazaj in rodila je neštevno, kdo je bolj barbarski: Rusija ali Japonska?!

Vreme v Sibiriji.

Toplomer je kazal dne 7. t. m. ob 7. uri zjutraj: v Omsku —15,0, v Tomsku —9,1, v Citi —19,5, v Nerčinsku —24,1 na Sahalinu —18,1, v Vladivostku —18,0.

Dogodki na Ogrskem.

Po čitanju raznih oficioznih listov se nam utrja menenje, da se odloščoji krogi na Dunaju že spoprijaznujejo z mislijo na tiste spremembe, ki so neizogibne po izidu volitev na Ogrskem, oziroma po zmagi one stranke, ki stremi po popolni gospodarski nezavisnosti Ogrske v smislu pogodbe od leta 1848. Na tem prizadevanju, da bi tolažil, se pa je eden oficioznih listov prav pošteno urezal. Dela se jako zadovoljnega s tem, da je Košut pozvan pred cesarja. Meni namreč, bolje je, da se žuje naravnega in tako rekoč rojenega voditelja stranke, nego pa kekega — renegata, ki hoče z navideznim radikalizmom pokrivati pomanjkanje poštenega prepričanja. Nu, dobri oficioznus je o tem pozabil, da je Košut — sam slovaški renegat.

No, pustimo to. Tradicija, ki so jo držali visoko na Dunaju, odkar imamo dualizem, tradicija namreč doslednega umikanja pred zahtevami Madjarov, ostane tudi sedaj

v časteh. Na tem ni dvomit več. Oficiozni pa imajo nalog, da slade to grenko krogličico sebi in drugim, kakor vedo in znajo. Selaj je — tako t lažijo — narod madjarski v nekaki cmami. Izpolni naj se mu želja, ker tako mu pride še najprej stoznenje. Strez-nijo ga pa žrtve, ki mu jih donese samostalnost. Proti zmotam narodne duše da ni druzega leka, nego škoda na lastni koži. Neki oficiozni list vszklja celo, da bo Ogrska pridobljena zopet za skupno življenje isti dao, ko bodo onkraj Litve nasičeni od blagoslova, ki jim ga je donesla ločitev.

Čitatelji bodo gotovo z nami istega mnenja, da je to optimizem, ki je le hlinjen in ne izhaja iz prepričanja. Če bo madjarski narod kedaj obžaloval ločitev, zgodi se to iz drugih vzrokov in ne iz želje po zopetnem zručenju z Dunajem. Madjarskega naroda ni nikdar erce vleklo proti Dunaju. Pač pa utegnjejo priti časi, ko bodo Madjari res obžalovali sedanjo veliko zmago Košutovih idej. Ali vzrok temu bo v zemljepisnem in narodepienem položaju naroda Madjarov. Ne le, da so obkoljeni okolo in okolo od treh sovražnih jim narodnostnih elementov, marveč je njihov lastni teritorij po večini prežet od istih elementov, ki madjarsko gospodarstvo občitajo kakr jarem, ki jih tišči in jim ne daja dihati. D slaj je imelo Madjarstvo na Dunaju mogočno zaslonbo. Da so tolažili Madjare in jih pridobivali za tako imenovano skupnost z našo polovico, metali so jim ogrske narodnosti v žrlo. In še več, celo narodi v tej polovici monarhije so morali trpeti na svojih življenjskih interesih, da se je tolažilo s tem nikdar zadovoljno madjarstvo. Z eno besedo: Dunaj je bil vsikdar najtrdnjeja opora hegemoniji madjarske manjšine nad nemadjarsko večino. Za tako ceno —o Madjari dovoljevali doslej milostno v takozvano skupnost. Čim bo dosežen ideal Košutov, odpade ta opora. In če pridejo še veliki zgodovinski dogodki, ki bodo imeli svoj vir izven teritorija Ogrske, ki bodo po principu narodne solidarnosti in jedinstvenosti delovali na nemadjarske narodnosti, tedaj pa utegne res priti čas, ko bodo Madjari obžalovali, da je ni več opore dunajske. Če pridejo taki dogodki in če se narodnosti na Ogrskem sklenejo v jedno falango, gnani od iste želje po osvobojeju iz madjarskega jarma, bo li mogel madjarski, gospodarski in kulturno šibki narod sam premagati takov odpor.

Tudi ob sedanji Ogrski krizi vidimo židovstvo v tisti njega impertinentni brez značajnosti, ki je možna le v zvezi z najgršo požrešnostjo. Še pred kakimi tremi tedni so dunajske židovske novine prisezale na zastavo madjarskega liberalizma, in so blatle vseh, ki so se stavljali na pot grofa Tiszi. Čm pa so bile izvršene volitve, ki so donesle padeč Tisze, že so iste dunajske novine poklanjale svoje simpatije grofu Andraszyju, ki je zrušil Tiszo. Danes pa, ko je bil Košut pozvan na Dunaj, so se iste novine že spoprijaznile s Košutom in njegovim programom ter beležijo vsako njegovo besedo s lahko vidno tendenco, da bi namreč dokazale, da bo prav za prav velika sreča za obe polovici, ako zmagajo Košutove ideje. Iste novine torej, ki so še pred mesecem dni proklinjale vsakogar, ki je bil proti skupnosti, iste novine propagirajo danes misel ločenja. Tako rapidno menjanje »prepričanja« zmora pač le židovska breznačajnost in brezobraznost.

Avdijenca Košutova pred cesarjem je trajala baje tri četrt ure. O razgovoru med vladarjem in sinom pokojnega rebela ni prišlo ničesar pozitivnega v javnost. Le veliko javljajo listi, da je Košut obvestil vladarja o aspiracijah svoje stranke na vojaškem in gospodarskem polju. Cesar da je sicer prijazno vaprjel Košuta ali roke da mu ni podal.

Takoj po avdijenci je imel cesar pogovor s prestolonaslednikom nadvojvodo Franjem Ferdinandom. Vojaški krogi menijo, da je cesar utegnil obljubiti Košutovi stranki kako gospodarsko koncesijo; v obziru na skupno armado pa da ni privolil v ničesar preko one meje, do katere segajo že dane koncesije.

Ban Pejačević in Khuen-Hedervary.

Dopisnik »Agr. Tagblatta« je izvedel, iz zanealjivega vira da je med grofom Khuen-Hedervaryjem in banom Pejačevićem navetala napetost radi imenovanja Milutina Kukuljeviča tajnim svetovalecem. Pejačević da vidi

v tem imenovanju želo naperjeno proti sebi, ker je znano, da je bil Kukuljevič takoj odstavljen od službe, ko je Pejačević postal ban. —

V zagrebških vladnih krogih so mnenja, da je verojetno, da v slučaju, ako pride grof Andraszy na Ogrskem na krmilo, postane minister za Hrvatsko Stjepan Kovačević, ban pa Milutin Kukuljevič, vnet pristav Khuen-Hedervaryja. — To bi bila žalostna perspektiva za Hrvate!

Drobne politične vesti.

Nov list V Sasiu je pričel izhajati novi list »Pučka rieč«, ki zastopa načela nove hrvatske kmečke stranke. Lastnik lista je dr. Šuperina.

Organizacije Hrvatov na Reki. Na Reki je bil teh dni (kakor je sporčil že naš zagrebški dopisnik) izvoljen začasna osnovni odbor 10 členov, ki ima nalog, da izdelava pravila za narodno organizacijo in da skliče glavni shod vseh reških Hrvatov, ki naj se izjavi o pravilih in eventualno izbere upravni odbor društva.

Konferenca dalmatinskih škofov v Zadru je trajala, kakor poroča »Narodni list« od 8. t. m., do včeraj. O dnevnem reu in o zaključkih se varuje najstrožja tajnost, t ko, da ni prišlo ničesar v javnost. Edino iz številnih sej se more sklepati da se šofe niso povsem slagali.

Domače vesti.

Odmevi štrajka na gimnaziju. Iz Gorice. Čitatelji »Edinosti« se gotovo še spominjajo, da so v oktobru l. l. goriški sedmo- in osmošolci vprizorili štrajk proti nemškemu suplentu Durstu, ki je poučeval zgodovino v omerjenih razredih. Izostali so sicer samo po eno uro, toda posledica štrajka je žalostna. Dne 11. svečana je dovršil prvi semester. Vsi dijaki gori omenjenih razredov so dobili iz vedenja noto »entsprechend« — wegen Beteil gung an einem Schülerausstende«. In nekateri ljudje hočejo vedeti, kakor bi bili krivi tega edinole dijaki! Oni so se pritoževali pri g. ravnatelju, toda brezuspešno. Durst je le naprej divjal proti dijakom, ki tega niso hoteli prenašati. Zato so storili oni drzen korak. Omenim naj le, kar sem slišal od naših dijakov samih. Durst je eno uro pred štrajkom predaval zgodovino Ludovika XIV. O tem je napisal na tablo vse polno imen, ki niso nikjer napisana v knjigi; bilo jih je kakih 30 samih neznanih imen. Tega se pač ne more zahtevati od dijakov. Da bodo morali ubogi dijaki plačevati šolnino, tega je kriv edino le Durst sam. Tola tudi on se je moral ukloniti dijakom. Premišljen je z goriške gimnazije »wegen allzugrosser Strenge«, kakor smo slišali. Gimnazijski zavod je pa uložil prošnjo, da bi osvobodili dijake od plačevanja šolnine. Kakov bo vspeh, se še ne ve.

Vendar enkrat! V Zadaji številki »Rudčega Praporja« je v mali notici povedano, da se celo glasilo laških socialistov, »Il Lavoratore«, zganja v slovenskega govornika, ki je nastopil na protestnem shodu v gledališču »Politeama Russetti«. »Rudeči Prapor« pravi, da se celo na Dunaju, ki je središče Nemcev, dovoljuje, da poleg Nemcev govore na javnih shodih tudi Čehi v svojem jeziku. In to, ne da bi se Nemci zgražali nad čiško govorico.

V rečeni notici je omenjeno še, da je Dunaj nemški in da je nemška tudi dunajska okolica, med tem ko je tržaška okolica slovenska in je mesto samo — dvojezično.

Mi smo že zdavnaj trdili to, kar trdi sedaj glasilo slovenskih socialistov! Mi smo vedno povdarjali, da pravi socialisti v Trstu so le Slovenci, med tem ko so Italijani — prej Italijani in še le potem — socialisti. Upamo, da opisani nastop Lahov odpre oči našncem — da ne bodo več delali tlake lahonskim kaporijonom!

Zalostno poglavje o regnicolih. Sv. Ivan pri Trstu. V židovskem listu »Piccolo« čitamo dan za dnevom opisane vse nesreče, ki se dogajajo v Trstu in po okolici. Posebno pa je »Piccolo« po koncu tedaj, ko je nanasel slučaj, da je bil kak Slovenec vmes. Potem smo gotovi, da je židovski zavijač stvar po svoje zasnal: ne v prilog resnici! Eno nesrečo je pa hoté zamlžal. Naša dolžnost pa je, da jo odkrijemo.

Znano je, da pri sv. Ivanu zida magistral razse stave za umobolne. — Na ta dela je privadralo iz Italije toliko te laške kulture in — lakote, da so v mincem po-

